

**Recenzja w postępowaniu habilitacyjnym
Pana dra Błażeja Maliszewskiego
w dziedzinie sztuk muzycznych,
w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka**

Podstawowe dane recenzenta

Dr hab. Lech Balaban

Dziedzina – sztuki muzyczne

Dyscyplina – instrumentalistyka

Akademia Muzyczna im. F. Nowowiejskiego w Bydgoszczy

Wydział Instrumentalny

Akademia Muzyczna im. I. J. Paderewskiego w Poznaniu

Wydział Instrumentalny

Instytut Instrumentów Lutniczych

Poznań, dnia 13 grudnia 2019 r.

Zleceniodawca opinii

Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku, Rada Dyscypliny Artystycznej, pismo z dnia 19.11.2019 roku. Zlecenie zostało podjęte w związku z decyzją Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów z dnia 09.10.2019 roku (nr BCK-VII-L-11057/19) na podstawie art. 18a ust. 5 ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki z dnia 14.03.2003 roku (*Dz.U. z 2017r. poz. 1789*) w związku z art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 03.07.2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (*Dz.U. z 30 sierpnia 2018r. poz. 1669*) powołującą Komisję Habilitacyjną do przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego **Pana dr Błażeja Maliszewskiego** w dziedzinie sztuk muzycznych, w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka. Postępowanie zostało wszczęte w dniu 30.04.2019 roku na wniosek Pana dra Błażeja Maliszewskiego.

Do nadesłanego mi przez prof. dr hab. Elżbietę Rosińską – Przewodniczącą Rady Dyscypliny Artystycznej, która to Rada została wskazana do przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego – pisma z dnia 09.10.2019 roku, informującego o powołaniu mnie przez Centralną Komisję do Spraw Stopni i Tytułów do funkcji recenzenta wchodzącego w skład ww. Komisji Habilitacyjnej, została dołączona dokumentacja zgodnie z art. 18a ust. 1 ustawy w formie elektronicznej.

Podstawowe dane o Habilitancie

Pan dr Błażej Maliszewski rozpoczął edukację muzyczną w wieku 7 lat w Zespole Szkół Muzycznych w Koszalinie, gdzie również zakończył kształcenie na poziomie szkoły muzycznej II stopnia z wynikiem bardzo dobrym. W 1993 rozpoczął studia w Akademii Muzycznej w Gdańsku w klasie altówki prof. Ireny Albrecht, które ukończył z wynikiem bardzo dobrym w 1998 roku.

Dr Błażej Maliszewski współpracował z wieloma zespołami orkiestrowymi w Polsce, często na stanowisku koncertmistrza grupy altówek. W latach 2008-2014 pracował jako nauczyciel gry na altówce w Zespole Państwowych Szkół Muzycznych im. Kazimierza Wiłkomirskiego w Elblągu. Od 2012 r. do chwili obecnej pracuje w Ogólnokształcącej Szkole Muzycznej I i II stopnia im. Feliksa Nowowiejskiego w Gdańsku na stanowisku nauczyciela gry na altówce. Jego uczniowie zdobyli 39 nagród na konkursach ogólnopolskich.

Błażej Maliszewski uzyskał w roku 2012 stopień doktora. Od roku 2014 jest pracownikiem Akademii Muzycznej w Gdańsku.

W 2014 r. uzyskał tytuł nauczyciela mianowanego, a w 2017 r. nauczyciela dyplomowanego.

Był też wykładowcą kursów mistrzowskich prowadzonych w Birmingham Conservatoire (2014), Conservatorio Cuneo (2016), Akademii Muzycznej w Katowicach (2018) i Akademii Muzycznej w Poznaniu (2019). Prowadził warsztaty w Szkołach Muzycznych Kielcach, Słupsku i Pile.

OCENA AUTOREFERATU

Pan dr Błażej Maliszewski w swoim autoreferacie w sposób bardzo szczegółowy i drobiazgowy opisuje całokształt swojej działalności artystycznej, pedagogicznej, naukowej, edytorskiej i organizacyjnej. Bardzo ważną częścią autoreferatu jest opis dzieła artystycznego, które habilitant uważa za swoje największe osiągnięcie. Jest to płyta „Tadeusz Paciorkiewicz Viola Works” MTS CD-037 wydana przez Studio MTS w 2019 roku.

W pierwszej części autoreferatu zatytułowanej EDUKACJA dr Błażej Maliszewski przedstawia swoją drogę edukacji muzycznej poczynając od nauki w Zespole Szkół Muzycznych im. Grażyny Bacewicz w Koszalinie w klasie skrzypiec Mirosława Nejmana, którą następnie kontynuował u Marty Baldys, Zofii Wojsy, by ukończyć szkołę z wynikiem bardzo dobrym u Stanisława Lange. Podczas nauki brał udział w wielu koncertach, podczas których wykonywał rozmaite koncerty solowe, podwójne i

poczwórne w Koszalinie i w innych miejscach. Zwieńczeniem edukacji szkolnej było wykonanie *I części Koncertu skrzypcowego d-moll H. Wieniawskiego* z orkiestrą Filharmonii Koszalińskiej. W 1993 roku rozpoczął studia w Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku w klasie altówki prof. Ireny Albrecht. Współpraca z prof. Ireną Albrecht była dla niego, jak sam habilitant określa *inspirująca*. Błażej Maliszewski w swoim autoreferacie wymienia również innych pedagogów Akademii Muzycznej w Gdańsku, którzy wywarli wielki wpływ na jego artystyczny rozwój. Są to Profesorowie – Roman Suchecki, Henryk Keszowski, Janusz Przybylski, Ewa Ratz. Habilitant studia ukończył z oceną bardzo dobrą, co zaowocowało wykonaniem Symfonii Koncertującej Es-dur KV 364 W.A. Mozarta ze skrzypkiem Pawłem Kuklińskim i Filharmonią Bałtycką.

W części autoreferatu KONCERTY dr Błażej Maliszewski podsumowuje swoją działalność koncertowo artystyczną w okresie od uzyskania stopnia doktora, czyli od roku 2012 do roku 2019. W tym okresie wykonał 31 recitali, podczas których grał najznamienitsze dzieła skomponowane na altówkę oraz 16 koncertów kameralnych. Współpracował także, jako muzyk orkiestrowy z Cappellą Gedanensis i Pilską Orkiestrą Klasyczną pełniąc funkcję koncertmistrza grupy altówek. W 2019 roku wykonał dwa koncerty solowe z Orkiestrą Kameralną Akademii Muzycznej w Gdańsku (2018). Habilitant wspomina również swoje wcześniejsze artystyczne doświadczenia zawodowe. W latach 2008-2012 pełnił funkcję koncertmistrza grupy altówek w Elbląskiej Orkiestrze Kameralnej. Pełnił też w niej funkcję inspektora. W latach 2010-2012 pełnił także funkcję koncertmistrza w Pilskiej Orkiestrze Klasycznej. W latach 2004-2006 był członkiem orkiestry festiwalowej Tiroler Festspiele w Erl, w Austrii. Tam zetknął się z operami R. Wagnera, R. Straussa, wykonywał symfonie A. Brucknera i G. Mahlera. Jako muzyk orkiestrowy współpracował także z takimi zespołami, jak: Polska Orkiestra Kameralna Wojciecha Rajskiego w Sopocie, Filharmonia Bałtycka, Polska Orkiestra Radiowa, Cappella Gedanensis, Opera na zamku w Szczecinie, Teatr Muzyczny w Gdyni.

W części PEDAGOGIKA dr Błażej Maliszewski opisuje pedagogiczną część swojej działalności, którą rozpoczął w roku 1999 w Zespole Państwowych Szkół Muzycznych im. Grażyny Bacewicz w Koszalinie, gdzie pracował do roku 2002 i od tamtej pory, jak sam określa, pedagogika stała się jego pasją. W latach 2008-2014 pracował jako nauczyciel gry na altówce w Zespole Państwowych Szkół Muzycznych im. Kazimierza Wiłkomirskiego w Elblągu. Od 2012 r. do chwili obecnej pracuje w Ogólnokształcącej Szkole Muzycznej I i II stopnia im. Feliksa Nowowiejskiego w Gdańsku na stanowisku nauczyciela gry na altówce. Prowadzi także zespoły kameralne. Za swój sukces uważa rozbudowanie klasy altówki z dwójki uczniów do czternaściorga uczniów. Wprowadził naukę gry na altówce do I stopnia, będąc tym samym jednym z niewielu prekursorów nauki gry na tym instrumencie w szkole podstawowej. Jego uczniowie zdobyli w tym czasie 39 nagród

na konkursach ogólnopolskich. Biorą też udział w licznych koncertach szkolnych i pozaszkolnych. Absolwenci kontynuują naukę na wyższych uczelniach. W 2014 r. rozpoczął pracę jako asystent w Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku, w klasie altówki prof. Ireny Albrecht. Obecnie w Akademii Muzycznej w Gdańsku prowadzi jako adiunkt samodzielną klasę altówki. Był też wykładowcą kursów mistrzowskich prowadzonych w Birmingham Conservatoire (2014), Conservatorio Cuneo (2016), Akademii Muzycznej w Katowicach (2018) i Akademii Muzycznej w Poznaniu (2019). Prowadził warsztaty w Szkołach Muzycznych Kielcach, Słupsku i Pile. Duże znaczenie dla konkursowego życia altówkowego w Polsce ma działalność Habilitanta jako organizatora konkursów. Jest inicjatorem i organizatorem czterech konkursów altówkowych, których ogółem w latach 2014-2019 zorganizował jedenaście edycji.

I Ogólnopolski Konkurs Altówkowy i Kontrabasowy, OSM w Gdańsku
14-16.03.2014 r.

II Ogólnopolski Konkurs Altówkowy i Kontrabasowy, OSM w Gdańsku
19-20.03.2016 r.

III Ogólnopolski Konkurs Altówkowy i Kontrabasowy, OSM w Gdańsku
23-24.03.2018 r.

I Międzyuczelniany Konkurs Altówkowy, Akademia Muzyczna w Gdańsku
20-21.05.2017 r.

I Międzyuczelniany Konkurs Altówkowy na altówkę solo, AM w Gdańsku
28.10.2017 r.

I Konkurs Altówkowy Etiuda, OSM w Gdańsku 4.11.2017 r.

II Konkurs Altówkowy Etiuda, OSM w Gdańsku 28.04.2018 r.

III Konkurs Altówkowy Etiuda, OSM w Gdańsku 27.10.2018 r.

IV Konkurs Altówkowy Etiuda, OSM w Gdańsku 30.03.2019 r.

W kolejnej części swojego Autoreferatu dr Maliszewski przedstawia wydaną w 2014 r. pierwszą w Polsce i jedyną, jak dotychczas publikację o altówce „Altówka. Sztuka i dziedzictwo”. Jest to przekład z języka rosyjskiego książki autorstwa Stanisława Poniatowskiego, rosyjskiego altowiolisty. Książka jest pierwszą wydaną po polsku pracą poświęconą historii altówki, literaturze przeznaczonej na ten instrument, problemom interpretacyjnym, wielkim altowiolistom, różnorodnemu podejściu kompozytorów do altówki. W 2018 roku opracował z manuskryptów i wydał cztery kompozycje Tadeusza Paciorkiewicza. Utwory ukazały się nakładem wydawnictwa Eufonium, sygnatura EUF 1065 *Aria na altówkę i fortepian, Andante na skrzypce i altówkę, Impresje na altówkę solo i Sonatinę na dwoje skrzypiec*, którą opracowałem na dwie altówki. Utwory te zostały także nagrane przez Habilitanta jako jego największe osiągnięcie artystyczne.

Dr Błażej Maliszewski bierze aktywny udział w szeroko pojętym życiu artystycznym i organizacyjnym środowiska altowiolowego. Brał udział w Międzynarodowych Kongresach Altowiolowych w Krakowie (2013), Cremonie (2016) Rotterdamie (2018) i we wrześniu tego roku w Poznaniu, gdzie znakomicie z towarzyszeniem pianisty Pawła Rydla wykonał Sonatę na altówkę i fortepian Tadeusza Paciorkiewicza, którego to wykonania z wielkim zainteresowaniem wysłuchałem. Na koncercie był również obecny wybitny altowiolista Artur Paciorkiewicz, syn kompozytora. Habilitant zorganizował w Akademii Muzycznej w Gdańsku dwie ogólnopolskie konferencje altówkowe Viola Arte (2016, 2018), w których uczestniczyli wybitni pedagodzy polscy oraz wyróżniający się studenci. Jest zapraszany do udziału w pracach jurorskich na ogólnopolskich konkursach altówkowych, w tym do Ogólnopolskiego Konkursu Altówkowego im. Jana Rakowskiego, który odbył się jesienią 2018 r. w Poznaniu. W latach 2012-2019 był jurorem w 9 konkursach altówkowych, w tym czterokrotnie przewodniczącym. Dwukrotnie był też sekretarzem konkursów. Jest zapraszany do prac oceniających w przesłuchaniach makroregionalnych Centrum Edukacji Artystycznej. W październiku 2018 r. otrzymał Medal „Zasłużony dla Kultury Polskiej”. Pozostałe nagrody to: nagroda III stopnia Centrum Edukacji Artystycznej (2018), nagroda III stopnia Rektora Akademii Muzycznej w Gdańsku (2013, 2018), nagrody Dyrektora OSM I i II st. w Gdańsku (dwukrotnie w 2014, 2015, 2016).

Opis dzieła artystycznego

W części Autoreferatu opisującej najważniejsze artystyczne osiągnięcie Habilitanta dr Błażej Maliszewski przedstawia w wyczerpujący sposób życiorys i sylwetkę artystyczną kompozytora Tadeusza Paciorkiewicza. Tadeusz Paciorkiewicz skomponował następujące utwory z udziałem altówki: Aria na altówkę i organy (1988), Andante na skrzypce i altówkę (1996), Impresje na altówkę solo (1980), Koncert na altówkę i orkiestrę (1976), Koncert na altówkę, organy i orkiestrę (1990), Sonata na altówkę i fortepian (1988), Sonatina na dwoje skrzypiec (1955), którą dr Błażej Maliszewski opracował na dwie altówki, Trio na flet, altówkę i harfę (1966) oraz Duet koncertujący na klarnet i fortepian, który Habilitant opracował na altówkę i fortepian. Sześć z tych utworów znalazło się na płycie, którą Habilitant wskazuje jako swoje najważniejsze osiągnięcie artystyczne: *Aria na altówkę i fortepian*, *Impresje na altówkę solo*, *Andante na skrzypce i fortepian*, *Sonata na altówkę i fortepian*. Na płycie znalazł się także *Duet koncertujący na altówkę i fortepian* skomponowany przez Tadeusza Paciorkiewicza na klarnet i fortepian, a także *Sonatina na dwoje skrzypiec* w wersji na dwie altówki. Habilitant doprowadził również do wydania drukiem w Wydawnictwie Eufonium części z tych utworów i planuje również wydać pozostałe.

OCENA DOROBKU ARTYSTYCZNEGO

Dokumentacja dorobku artystycznego Pana Błażeja Maliszewskiego wskazuje, że mamy do czynienia z artystą dysponującym bardzo szerokim repertuarem. Chciałbym zatrzymać się szczególnie na twórczości altówkowej polskich kompozytorów, do której Habilitant, moim zdaniem, czuje wielką atencję. Można w tym miejscu wymienić następujące utwory: T. Paciorkiewicz — Sonata na altówkę i fortepian, T. Paciorkiewicz - Duet Koncertujący na altówkę i fortepian, Tadeusz Paciorkiewicz - Impresje na altówkę solo, T. Paciorkiewicz — Sonatina na dwie altówki, Anna Rocińska-Musiałczyk — Larghetto na altówkę i wiolonczelę, G. Bacewicz - Sonata na altówkę solo, G. Bacewicz - Kolysanka na altówkę i fortepian, G. Bacewicz - Taniec Mazowiecki na altówkę i fortepian, G. Bacewicz - Taniec Polski na altówkę i fortepian, G. Bacewicz - Taniec Słowiański na altówkę i fortepian, G. Bacewicz - Oberek I na altówkę i fortepian, G. Bacewicz - Oberek II na altówkę i fortepian I.J. Paderewski - Melodia, Andrzej Dziadek - Impromptu na altówkę i fortepian (2016) – PRAWYKONANIE, H. Wieniawski – Réverie, K. Kurpiński - Trzy polonezy, Dumanie nad Mogiłą Wandy, Trio na altówkę, wiolonczelę i fortepian, Alicja Skrzypiec - Tęsknota na altówkę i fortepian – PRAWYKONANIE. Utwory kompozytorów polskich Habilitant wykonywał często i również na prestiżowych Międzynarodowych Kongresach Altowiolowych w Krakowie, Cremonie, Rotterdamie i Poznaniu, jak również na wielu międzynarodowych i ogólnopolskich konferencjach altówkowych.

OCENA DZIEŁA ARTYSTYCZNEGO

Jako swoje najważniejsze osiągnięcie artystyczne dr Błażej Maliszewski wskazuje płytę CD „Tadeusz Paciorkiewicz Viola Works” MTS CD-037 wydaną przez Studio MTS w 2019 roku. Habilitant z wielką wprawą i zaangażowaniem przedziera się przez usiane niemałymi trudnościami utwory Tadeusza Paciorkiewicza skomponowane dla swego syna, wybitnego altowiolisty Artura Paciorkiewicza. Na materiał płyty składają się następujące utwory: Aria na altówkę i organy w wersji na altówkę i fortepian, Impresje na altówkę solo, Andante na skrzypce i altówkę, Sonatina na dwoje skrzypiec w transkrypcji Błażeja Maliszewskiego na dwie altówki, Duet koncertujący na altówkę i fortepian oraz Sonata na altówkę i fortepian. Pierwszym utworem zarejestrowanym na płycie jest Aria na altówkę i fortepian, utwór o spokojnym charakterze, nie pozbawiony jednak kulminacji i fragmentów o większym potencjale emocjonalnym. Partia altówki, o nieco rozszerzonej tonalności,

w swych przebiegach wzbogacona jest często dwudźwiękami. Interpretacja Błażeja Maliszewskiego jest stonowana, nieco powściągliwa, habilitant skupiony jest na przedstawieniu piękna utworu. Kolejny utwór na płycie to Impresje na altówkę solo. Jak każdy niemal utwór solowy, ten również stawia przed wykonawcą bardzo wysokie wymagania. Składa się z czterech części. Początkowe Adagio o mrocznym charakterze, z wieloma skomplikowanymi współbrzmieniami w dolnym rejestrze altówki wprowadza słuchacza w atmosferę całego utworu. Część druga, Comodo, ma zdecydowanie bardziej motoryczny charakter. Tutaj do szybkich pochodów dwudźwiękowych dochodzi jeszcze gra pizzicato. Niemal trudności techniczne Habilitant bardzo sprawnie pokonuje nie stroniąc od brawury w najszybszych odcinkach. Część trzecia, Lento, to jakby prowadzenie na altówce dwóch linii melodycznych w ciekawych współbrzmieniach. Część ta w pewien sposób nawiązuje do charakteru początkowego Adagio, w swej środkowej części wprowadza szybsze przebiegi szesnastkowe, które zapowiadają już finałowe Giocoso. Część czwarta cyklu, Giocoso, to wirtuozowski finał, który pozwala altowiolistce pokazać swoje walory. Dr Błażej Maliszewski wywiązał się z tego zadania znakomicie. Kolejnym utworem na CD jest Andante na skrzypce i altówkę, w którym Habilitant wspólnie ze skrzypkiem Pawłem Kuklińskim muzykuje kameralnie z wielką gracją. Miniatura ta wykorzystuje zarówno elementy liryczne jak i wirtuozowskie dając wykonawcom wiele radości ze wspólnego muzykowania. Sonatina na dwie altówki Tadeusza Paciorkiewicza to prawdziwy majstersztyk wirtuozowskiej kameralistyki na dwa instrumenty, nie pozbawiony elementów delikatnego współzawodnictwa w ramach altówkowego duetu. Do nagrania tego utworu dr Błażej Maliszewski zaprosił dr hab. Ewę Guzowską, prof. AM w Poznaniu. Wysłuchałem ich interpretacji z wielką przyjemnością. Sonatina składa się z trzech części: Allegro, Andante, Presto. Co ciekawe, wewnątrz drugiej części są fragmenty Allegro non troppo i Allegro, co w znaczący sposób urozmaica przebieg utworu. Sonatinę Tadeusza Paciorkiewicza duet Guzowska-Maliszewski wykonuje z wielkim blaskiem. Duet koncertujący na altówkę i fortepian to transkrypcja utworu przeznaczonego pierwotnie na klarnet i fortepian. Dr Błażej Maliszewski decydując się na taki zabieg wykazał się dużą artystyczną intuicją. Utwór ten w wersji na altówkę i fortepian brzmi świetnie i na płycie jest również świetnie wykonany. Zarówno altowiolista jak i pianista Paweł Rydel towarzyszący Błażejowi Maliszewskiemu wypowiadają się w Duccie koncertującym bardzo swobodnie, z dużym przekonaniem. Całą płytę wieńczy Sonata na altówkę i fortepian Tadeusza Paciorkiewicza z 1988 roku. To trzyczęściowe dzieło jest dowodem wielkiego kunsztu kompozytorskiego Tadeusza Paciorkiewicza. Składa się z trzech części: Moderato, Sostenuto, Moderato. Wykonanie tej Sonaty przez Błażeja Maliszewskiego i Pawła Rydla nacechowane jest wielką dojrzałością.

KONKLUZJA

Dr Błażej Maliszewski jawi się jako wielki entuzjasta altówki, jej historii, odkrywca repertuaru altówkowego obdarzony dużą intuicją artystyczną. Z wieloma Jego dokonaniem miałem przyjemność zapoznać się osobiście podczas wielu konferencji, kongresów, konkursów i innych wydarzeń, na których Habilitant występował jako

wykonawca, pedagog i prelegent. Na podstawie przeprowadzonej analizy dorobku artystycznego, dydaktycznego oraz oceny dzieła artystycznego w postaci płyty CD „Tadeusz Paciorkiewicz Viola Works” MTS CD-037 wydanej przez Studio MTS w 2019 roku stwierdzam, że dorobek Pana dr Błażeja Maliszewskiego spełnia wymagania art. 16 ustawy z dnia 14.03.2003 roku i w pełni uzasadnia nadanie stopnia doktora habilitowanego sztuk muzycznych. Jego wszechstronna działalność artystyczna, pedagogiczna i organizacyjna stanowią istotny wkład do polskiej kultury muzycznej. Dużą wartością jest udokumentowanie twórczości altówkowej Tadeusza Paciorkiewicza zarówno w formie płyty CD jak i wydania materiałów nutowych. Praca Habilitanta nad biografią profesora Stefana Kamasy i plany na przyszłość są zapowiedzią dalszych interesujących projektów artystycznych. Dotychczasowe sukcesy pedagogiczne Pana Błażeja Maliszewskiego odzwierciedlają Jego olbrzymi potencjał dydaktyczny. Walory te będą z pewnością wykorzystane w Jego dalszej pracy naukowej, artystycznej i pedagogicznej jako w pełni przygotowanego i samodzielnego pracownika akademickiego.

Osiągnięcia Pana dr Błażeja Maliszewskiego doceniam i przyjmuję.

